

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23914
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	52
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 52

EROSION
TO
EWER

15301

erosion I II ग्रासः ~~४०~~

आवाम

erotic adj. । I शृङ्गारिन् Daśar —

शृङ्गारिन् Daśar, Śāh.

erotic compositions कामशास्त्रम्

the e. sentiment शृङ्गाररसः

(in eht.) the e. sentiment

शृङ्गारः Bhār, Daśar, Śāh,

etc an e. term कामवसति —

काम-चाकुलम्.

15303

2

a manual of erotics

स्मरशास्त्रम् Rājat.

3/1/1911

err v6 II भ्रम ८ । भ्रमति (ep also

भ्रमते) and ८ 4 भ्राम्यति, भ्रम्यति Bhag, Pur,

Siddh — स्खल् ८ 1 स्खलति (rarely

स्खलते) Kav, Car, Rajat — मुह् ८ 4

(Dhātup 26.89) मुह्यति (rarely मुह्यते) RV,

etc.

III अभ्र ८ । अभ्रति Bhatt — इह् ८

1 एरति ~~मह~~ — उपर RV 10.164.3, AV —

मृषाय Nom मृषायते BHP — स्त्रिध् ५ ।

स्नेधति RV.

। III युच्छ् ५ । युच्छति Dhātup.

to cause to err । I भ्रम् caus

भ्रमयति, भ्रमयति Hariv, MarkP — मुह् caus

मोहयति RV, etc.

erred adj आविनिपातित MBh 12.

3348.

or

erring । I भ्रमणम्. ~~मव~~.

not-erring । I अभ्रमः BhP.

the not-erring । II अमोघः SBh

— अविनिपातः Sankhgr.

in consequence of erring व्यभिचारतः.

~~मव~~.

erring adj I स्वस्ति śak —

अपराध — (lit and fig) उन्मार्गगत,

उन्मार्गगामिन्, उन्मार्गयात्, उन्मार्गवर्तिन्,

उन्मार्गवृत्ति MBh, Rājāt, Kathās, etc.

II अप्रज्ञात् TS — प्रपंचित W —

स्थि f RV, VS, AV.

not erring II अस्थि [RV].

अस्थिान (RV 7.69.7) अस्त्रेधत् (RV)

erring in judgement संवलन्मति

MW not erring (in one's duties) (धर्मेषु)

अविनिपातिन् मेप.

erroneous adj I प्रामादिक $f(\frac{f}{2})$

Mallin, Siddh, Cat.

I II भ्रमभूत Ashtau — सापराध $f(3\pi)$

Var Br S, Sch.

effected by erroneous attribution

आध्यात्मिक T erroneous application of

punishment निभमः (with दण्डस्य)

erroneous doctrine पशुमतम् Hariv —

पाशवमतम् Hariv erroneous notion

विप्रतिपत्ति f Suser, Car an erroneous

opinion मतिविपर्ययः Vcar erroneous

perception भ्रान्तिदर्शनम् Yogas —

इन्द्रियविप्रतिपत्ति f erroneous reasoning

व्यभिचारः मत्तः

erroneousness II (in phil) प्रामादिकत्वम्

— प्रामादिकत्वम् Sāṃkhyak, Sch.

erroneously ।I अन्यथा.

erroneously conceived to be real

विपर्यस्त.

error I भ्रमः (ि ए आ) Hariv, Kāv,

Rājat, etc — प्रमादः अ — भ्रमि इ L, भ्रान्तम्

Cāṇ, भ्रान्ति इ Kāv, Kathās — स्वप्नितम्

MBh, R, etc — मिथ्याज्ञानम् Yogas, Pañcat

— मतिभ्रमः Śākh, मतिभ्रान्ति इ L, मतिनिभ्रमः

R.

I II अविचारः Rājat, Vet — उत्पत्तिः

R, MBh, Pañcat, Prab — कर्मदोषः अ — तमसः

n RV 5. 31. 9, R 2, Śak, Rājast 5. 144, तमः

(Pāṇ 7. 3. 34, Kāś) L, Sch — दुश्चेष्टा,

दुश्चेष्टितम् K — ज्ञानावरणम् Sarvad 3 (Jain)

— परिभ्रमः ~~W~~ — पातः Śūryas — प्रपञ्चः L

— भः L — भूमः RV — मतिविभ्रान्तिः L —

मिथ्याप्रत्ययः, मिथ्याभिमानः Sāṃkhyaś, Sch

— मिथ्यामतिः L — मोहः AV, etc — विचिकित्सा

~~W~~ — विपर्ययः Mn, BhP, Sarvad — विपर्यासः

Kāu, Bhāṣya, Pañcat — विप्रतिपत्तिः f Suī, ३

Car — विभ्रमः (itc f आ) Mn, MBh, etc —

विभ्रान्ति f Prab — विमति f Lalit, SaddhP

— (in Vedānta) विवर्तः Vedāntas —

वैषम्यम् Bhp — व्यभिचारता, व्यभिचारत्वम् MW

— संस्वनितम् Nāg — सम्भ्रमः (itc f आ)

Rājat, Kathās.

absence of error अभ्रान्ति f being

an error भ्रमभूत mf Ashtā — (in phil)

~~the being~~
भ्रमत्वम् — भ्रान्त mf MBh, Kau being

in error निप्रतिपन्नबुद्धि mf Pat by an

error भ्रमात् गुप्त.

causing error ।। भ्रान्तिकर mf (ई) n

~~भ्रम~~ — भ्रामक mf (इका) n R, Sch.

।। विडम्बिन् mf. MW.

an error in a text पाठदोषः L

error in writing लेखकप्रमादः ~~मह~~ error of

conduct नीतिव्यतिक्रमः Rājat error of

thought धीविभ्रमः Bhṛṣ error regarding

व्यामोहः ifc Kāyāved, Kull, Apśr, Sch falling

into error भ्रमणम् ~~मह~~ the not confounding

by error अव्यातिमोहः ŚBṛ 13 not in error

अभ्रान्त mfn not liable to error

अननस mfn RV, etc one who commits

a single error in reciting ऐकान्यिक

mfn Pan 4.4.63 one whose mind is

troubled by error भ्रान्ताकुलितचेतन mfn R

a particular figure of rhetoric (describing

an error) भ्रान्तिमत mfn kpe remaining

in error दुर्भ्रंशः Jain resulting from

error ज्ञानावरणीय mfn Jain — मोहनीय

mfn MBh through error आपदा instr.

to be in error निपर्यस, निपर्यस्यते.

Bharts to say anything that leads

to error मोहंश्च to reach an end

after many errors उपहृ, उपहृरते RV. 1.

141.1.

errand - I संदेशः (ये + आ)

Kaus, MBh, etc.

II हिति ।

errand for us असमहिती ।

RV 10. 108 going on an e.

to सहितंगम म्फ (gen)

Pār. having an e. समदिष्ट

म्फ RV.

आर्य

errata list (often at the end of

works) । I इतिहासम्.

Emend.

eezhine | I नरयम् MBH, R, Suss

— (prob.) नरयम्.

putting into the mouth as if

it were an eezhine (to be

put into the nose) नरयम्/नरयम्

Hariv, 15996.

eructation ।। उद्गारः (Pāṇ 3.3.29)

R, Suis, Ragh, Megh, etc.

acid eructation अम्ल उद्गारः

Mn 4.121 sour eructation

अम्ल उद्गारः L.

erudition I I वेदुत्तम R, Sch,

Rājat — पाण्डुत्तम SBH, MBH,

Kar, etc.

I II वेदुत्तम MBH.

'having deep erudition'

वेदुत्तमाः m pl.

3/1/12

cutaneous eruption । ट. चिह्न म.

AV, ch up.

। II चिह्न.

a cutaneous eruption resembling

beans मात्र: (मात्र १ अथ यदि)

— an eruption of pimples

on the face रश्मि चिह्न: eruption

on the face मात्र: १

eruption on the face | II

नरिडः_{२१} : L — मुरगुडः L (v. l.)

मुरगुड) — वरुडः (Un 1.128)

— वरुडः L.

an eruption on the face (esp.

of young people) मोवनकपुः,

मोवनकपुः L — मुरगुडः L.

an eruption on the skin of the

extremities रोग्य on Bhpr,

रोग्यः Bhpr having a rough

eruption मण्डलान् mf (अ १

AV 7. 113.1 a kind of eruption

सर्वपक्की Susr, सर्वपी a kind

of cutaneous eruption with

circular spots मण्डलान् (also

मण्डलानि) rarely मण्डलः, g

अथ चादि and f र ग गोरानि)

Suse a kind of eruption

विग्रहा Bhpz a particular

eruption (enumerated among

the Kshudra - rogas) राजिका

Saring S a particular eruption

like a barley-corn मलयरोमा

Bhpz a particular eruption

of the body सन्निपात Car 'rock-
eruption' शिलादग्गु m L

eruptions caused by heat

धमनिचरिका Prayog eruptions
caused by perspiration

धमनिचरिका Prayog eruptions
caused by suppressed perspi-

ration. धमनिचरिका Prayog.

आर्यभट्ट

Ezrum Hirsutum श्रीहिकके: ,

श्रीहिकाचनः , श्रीहिकाचनम् L —

कलसागलीजः L, मसूर.

Corvum lens । I श्रीहिकङ्कः ७

श्रीहिकाञ्चनः, श्रीहिकाञ्चनम् L.

। II ताम्बूलरागः L.

15333

Erycibe paniculata Roxb

अमोघा.

(in medic) erysipelas. I I

उद्गः Bhpr.

a kind of erysipelas. अण्डितोत्पत्तिः

Car 6. 11 अण्डितोत्पत्तिः Car

अण्डितोत्पत्तिः Car.

Erythraea centaureoides 1 II

उरिषम सुन्दरकः — धूर्णः L — त्रणं दन्ती L.

Erythrina Fulgens । II पारिभाषिकः

मश, सुखः

Erythrina Fulgens (considered
as one of the trees of paradise)

निम्बलक म. भप. the plant

Erythrina Fulgens

लोमिकान्, निम्बलक म. L.

मश

Erythrina Indica । II पारिमद्रः

Balar, Suse — बहुयुष्यः L

मन्दारकः Pañcar — महामेदः W.

Erythrina Indica (also

regarded as one of the 5 trees

of paradise or svarga) मन्दारः

M.Bh, Kav, etc, मन्दर (?)

Erythrina Indica (losing its

leaves in June and then covered
with large crimson flowers)

गिरिवर्तः मधु, कव, सुख,
etc the wood of Erythrina

Indica गिरिवर्तः R.

Erythroxylon Sideroxyloides

देवदारु m n.

escape escape vb I I वापराम,

वापरामा MBh — पराङ्ग, पराङ्गवर्ति

BNP — आतिगम्, इ. Bz, etc — पत्नीय,

पत्नीय (ep also P) T.S, Bz, MBh,

etc.

I-II आतिगम्, आतिगा — आतिगृ-

आतिगृ, T.S — आतिगृसं RV 6.11.6 —

आतिगृ Bhatti — आतिगृ, आतिगृ

RV 5. 20. 2, VS 38. 20 — अथिति

(with acc) गोपितः — अथ, अथिति,

अथिति — अथिति २ १० अथिति,

अथिति RV, AV, SB, R — अथिति अथिति

अथिति (with prep) also अथिति RV,

अथिति अथिति अथिति अथिति

अथिति — अथिति, अथिति AV 3. 7. —

अथिति — अथिति, अथिति chup, sak,

विशेषण - विशेषण MBh (अथर्व)

अथर्व MBh, Hariv, R. अथर्व,

अथर्व - अथर्व - अथर्व R. अथर्व,

अथर्व MBh — अ cl 2 (Dhātup

अ. 41) अथर्व R, Kathas ~~अथर्व~~

caus. अथर्व - अथर्व (mostly

p. and with acc.) MBh, Kav, etc

अथर्व - अथर्व अथर्व, R, etc

व्यापारान्तं, व्यातिवर्तते MBh — व्यापारम्,

व्यापारव्यवहारा MBh, Kāv, etc —

साम्प्रदायिक Bhatt — सम्प्रदाय, सम्प्रदायिक

MBh — शास्त्र — सम्प्रदाय MBh — सू

cf. 1.3 सरति (ep. also सरते and

according to Pan. 7.3.78 also

सिसति (the latter base only

in Vedā, R, Nalav, etc.

about to escape. ॥०८॥॥०॥

॥०८॥ Ragh 12.54 helping to

escape. ॥०८॥॥०॥ that which is

allowed to escape शेषः, शेषम् Mn,

॥०८॥ to allow to escape.

॥०८॥ to escape alive. ॥०८॥

with ॥०८॥ to escape esp. from

॥०८॥ out of the bonds of

existence, $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ (ep)

also $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ Mn, MBh, etc to escape

from (a misfortune affliction,

etc) $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ and $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ (Ved

Phil, MBh, etc to escape safely to

$\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ (ep also $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$)

(see) MBh (v. l. $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$) to escape.

together. $\text{मृ. १. १००. १००. १००}$ MBh

to escape. unscathed on el 2.

Shitup 24.41) यति (with

शिव or स्वयं) Panat, BHP to

try to escape. अतिहन desid

अतिहन (for अतिहन) for

2 (T ?) Ait 135.

to 'escape from' 11 254 el 6

(A) and R pass. ~~the~~ ill or instr

rarely with gen) — निरस्ये,

निरस्येति (abl) MBh — निमुञ्च

pass निमुञ्चते (abl adv in case

gen or instr) Mn, MBh, etc.

I II आधिनियुज्य परा अधिनियुज्यते

PBh — निधाव, निधानति (abl) SBh,

Hariv — प्रभ्रंश, प्रभ्रंसते (abl) PBh,

Katy Śr — भ्रंश ए 1. भ्रंशते (once
1000 2222 2222)

in AV भंशति, el 11 शंशति, ep also

भंशति gen, Kāol → S. caus

or el 10 Bhulup 33. 8/121)

कथं गति Kāv, Kathās — विनिर्गम,

विनिर्गम (abl) mBh, R, etc —

संतृ, संतरति (Ved also संतिरति,

संतृ A) (abl) mBh, Rājat —

समतिवृत्, समतिवृत्ते (acc) R, Hariv

समुत्तृ, समुत्तरति MBh, R, etc

हा ८-३ (Dhātup. 25. 8) जहति

up - ग्राह, etc.

to cause to escape. I II ३

caus. आगमति Vop to cause to

c. from अंश caus अंशमति

आशमति (all) Ritnāv to wish to

escape ५१ desial जिहति Sarvad.

to intend to escape; 11-314911

desi, 3m 10, 10, 10, 10 (with all)

S B.

escape १ I अथवा: Natch,

Pineat. पत्तनानां MBh, Kw, etc.

+ II परिग्रहः Hariv सूच्य

etc. f. 311 MBh.

difficult escape. अनिच्छमानम्,

अनिच्छमानम्, अनिः सरणम् chUp 5.10.6

Same escape from परिग्रहः: ul.

or gen) MBh.

estating. I I नक्षत्रम् L.

I I निवृत्ति I L परिधानम्

MBh परिधानम् MBh, MBh, etc

मन्त्रम् Mricch मन्त्रः श्रुति I

Lalit व्याख्यानः MBh, Kāv, etc

लालि 'yout, sank, sarvad.

escaped adj. 1. तिरनीय MBh.

Kāv. etc तिरनीय MBh, Var B.S.

RV. etc — नष्ट RV, etc, नष्ट

MBh.

H. II अमेर : उत्तम गृहलक्षिक

L. १ गृहलक्षिक 1.64 — परिश्रम

MBh. nothing as a word

गृहलक्षिक 1.64 — गृह MBh, Kāv, etc

— ताली: शरी Haryiv

प्रायः ११ MBh,

R

— ताली: अवि. ११

— प्रायः ११ MBh

— ताली: शरी Haryiv, प्रायः ११ MBh.

— escaped from I. प्रायः ११ MBh,

— ताली: शरी Haryiv, प्रायः ११ MBh.

— ताली: शरी Haryiv, प्रायः ११ MBh, etc.

— ताली: शरी Haryiv, प्रायः ११ MBh.

— ताली: शरी Haryiv, प्रायः ११ MBh.

सिलान (सिल) मरुत राग, लीज, पुत्रज, मरुत, etc.

मरुत, etc.

escaped from pain मरुत, etc.

W not to be c. from मरुत, etc.

not to be c. who has c. लीज (with

del) - मरुत 1066.

to be escaped from IT

मरुत मरुत, R, etc.

creating vol 1 p. 300-301

rsb, Kath Kalinga Mish

- ७१ ५५.५५ MaitreS, Kapishth.

escaping from 11 subjects, all

Vedânta.

A total of 1400 Pine ...

the size to escape. This is a high

idea possibility of locating

अथ मातृशाला.

wishing to escape suffering

Bear.

अथ मातृशाला

escharotic । II अनसादनम् Suiz.

'escharotic' (in medicine)

निलयनम्.

eschew pl 1I उत्पल, उत्पलजति,

^a
उत्पलजति Mn, Yājñ, MBh, etc.

escort - vb y cl 3 (Dhatup 25.4)

ति॒यति RV, AV, VS, Śāṅkhya,

BhP, Bhatt.

esulent adj । I प्राशितम् ऽभ, ॥

MBh.

a country rich in e.

lotus-roots शाळूकिका Pat,

Sch, शाळूकिका गृ पुष्करादि.

an esulent root । II

शाळू न L — रवण्डकाळु,

रवण्डकाळुकम् न L — मूलसस्यम्

L — वराहनामः L —

वराहनामः m L.

an excellent root (Solanum

indicum) कृष्णं an e.

root (a sort of Yam) कृष्णं

m L the e. root of

Colocasia antiquorum plant

कृष्णं L the e. of root of

different kinds of lotus

श्रीलङ्का, श्रीलङ्का (if of श्री)

AV, etc the e. root of lotus

श्रीलङ्का L. exciting what

joy, the e. white water-lily

(Nymphaea esculenta)

श्रीलङ्का AV 4.34.5, Susr,

Sak, etc a kind of e. root

कुञ्ज-वराकुण्डम् L - धरणीकन्दः L

— अग्निकन्दः L a particular

kind of esculent root

फलयुक्तः L the white e.

water lily गदभम् L.

the plant Premna esculenta

अधो मुरवा.

अधो मुरवा

the plant Mendicago

Esculenta) II आनिमालिया the

plant - (Piring) Mendicago

Esculenta 315. 41 (315.
on

27/11/1911

esoteric doctrine I II

उपनिषद् f SBr, chUp, etc,

उपनिषद् 'e. d. of the Kaulas'

कौलरहरमन्.

esoteric teaching I II रहस्यम्

Mn, MBh, etc.

Esox Kankila । II कड.त्रोट: L,

कड.त्रोट m L — रवलिशः, रवलिशः,

रवलिशः L, रवशरः Gal, कड.त्रोट,

रवलिशः.

the fish Esox Kankila

जलव्यथः, जलव्यथः L.

अन्य

especially । I विशेषतः Mn, MBh, etc

— विशेषण, विशेषात् Mn, MBh,

etc — सविशेषम् MBh, Kāv, etc.

। II. नितराम् Kāv, Pur — प्रतमाम्

SBh, Ait Bh — सविशेषतः —

साररूपतया inster.

especially delightful

विशेषरमणीय Vikr e. (often

in relat. clauses and

connected with अतः or अतः)

द्वितीया RV.

अतः

espionage । I चाम्पू Rathvērṇ.

esposes II वेत्तु m Apart.

3113/4m

espy vb I स्पर्श RV — सूच cl

10 (Dhātup 35.21) सूचयति MW.

one who spies विष्पश m

RV 1.189.6.

espied adj II चरित R 6.6.

16 ४.7.21.

a literary essay I II

क्रियमाणकम् Var Br S 1. 5.

essence n II आत्मन् ^m RV 10.97.11, etc —

आत्मत्वम् Sbh.

II आत्मता Bhp — तेजस् n (often pl) AV,
etc, तेजो — द्रविणम् RV, AV, SBh, R, etc,

द्रविणस् n RV 1.15.7. etc — धर्मता Buddh

नामन् n — निदानम् Bh — पारायणम्

SBh, Up, MBh, etc — भावनम् (etc) ~~Ramat~~

RamatUp — मेघः AV, TS, Bh — रूपतत्त्वम्

L — वपुस् n Mn 5. 96, 10. 9, etc —

वस्तुक (ifc) — संक्षेपः MBh, R, etc —

सत् n RV, etc — समूहः (ifc + आ) MBh.

a Buddha (whose essence is law)

धर्मधानु m L community of e. with

सात्त्यः (instr. or gen) Bht consisting

of the essence of Śiva शिवात्मिक

mt (इका) n ~~mt~~ consisting the e.

of wind मारुतमय mb (इ)॥ Kuvā

consisting the e. of all things विश्वात्मक

mbn Prab containing the ~~other~~

e. of the Veda आन्मायसारैर् mbn

L the e. of all creatures सर्वभूतात्मन

m ~~XXX~~ e. of all ~~the~~ policy नातिसन्धि

m Pañc (B).

the essence of anything ॥ सारः

सारम् (ifc t आ) AtBh, etc —

निष्कर्षः ॥१॥, ॥२॥.

II शुक्रम् Bh, SdS (also शुक्राणि ॥१॥)

— हृदयम् (ifc t आ) AV, etc.

the essence of counsel मन्त्रतत्त्वम् e. of

essences रसतमः SdS, ChUp e. of

eternal joy नित्यानन्दरसः Rasas the e.

of good deeds सुकृतरसः Jaim, Bh

क्षीरसारः
e. of milk ~~क्षीरसारः~~ L — e. of sacrifice

यज्ञसारः
 यज्ञसारः Pañcar e. of stones अद्रिसारः

e. of the body (said of the semen

visile) अङ्गकषायः 5B2 the e. of the

earth क्षितिरसः VP e. of the meaning

of the Smṛiti स्मृत्यर्थसारः e. of the

moon's nectar चन्द्रामृतसरः e. of the

ocean of law धर्मसिन्धुसारः the e. of

the three Vedas त्रयोनिष्कः Mn 4.

125 e. of the Vedānta वेदान्तसारः e.

of the whole सर्वसारम्, सर्वसारतम

good essence सुसारः ~~MBh~~ having a

dark e. शित्तिसारकः L having a great

e. महासत्त्व mbn MBh, R, etc having

a separate e. पृथगात्मन् mbn having

bad e. कुरस mbn the having e.

सात्मत्वम् AV, TS, etc.

having good essence II सुसारवत् mbn

— सुसार mbn — सत्सार mbn.

having eternal essence अनन्तःसार mbn

having no ~~ess~~ e. वितनु mb (वी) TS

having semen as essence शुक्रसार

mbn Var Br S having the essence of

diamond
a diamond वज्रसार mbn R, Pañcat

having the e. of a thief स्तेनहृदयः VS

having the ~~area~~ e. of Rudra रुद्रमय

mf (ई)n Hariv having the e. of the

lotus पुष्करसारी Lalit having the

e. of wind मारुतमय mf (ई)n Kuval

having which e. यदात्मक mfn BHP

knowing the ~~ess~~ e. of the very aim

of anything अर्थार्थतत्त्वज्ञ mfn R

loss of real e. लिङ्गनाशः SvetUp

(Samk) made of a distinct essence

पृथग्रसम्य mf (ई)n BhP made of

a special essence पृथग्रसम्य mf (ई)n

BhP my e. मन्दावः Bhag ocean of

the ~~essence~~ e. of eternal joy नित्यानन्दरसो-

दीध m ~~mf~~ of the e. of the one

self existing spirit ब्रह्मस्वरूप mbn

the one real e. which has no second

अद्वितीयवस्तु न one whose real

essence is light भाः सत्य mfu ऽभि

own (unadulterated) e. स्वरसः मभ

Car, etc possessing the e. of the

elements भूतात्मक mfu the real

e. of law धर्मतराम् rock ~~the~~ e.

शिलासारम् L Salla hi-e. शैलकीद्वयः L

Śiva's essence शिवधातु m L spiritual

e. तदस्यम् Vedāntas — सत्त्वम् (life

t ā) M und Up, Vājñ, MBh, BhP

Vishnu's real e. विष्णुतत्त्वम् Sarvad

the whole e. of संधि m (~~exceptionally~~

(exceptionally t) (comp) Pañcat the

whole e. of life जीवितसर्वस्वम्

जीवितसर्वस्वम् Śak the whole e. of

love रतिः सर्वस्वम् Sah whose e. is good

for all the limbs सर्वाङ्गसः (a short

word) whose ~~essence~~ e. is of the same

efficacy (as that of the full form)

स्वरूपभावः Mn 2.124 whose ~~is~~ e. is

sorrow दुःखात्मक mn one whose

e. is yoga योगात्मन् mn MBh

whose only essence consists in self-

enjoyment स्वानुभूत्येकसार mbn Bhartṛ

whose very e. is desire कामात्मन्

mbn whose very e. is desire कामात्मन्

mbn MBh, Mn 7.27 having seven

essences सत्त्वा सप्तात्मन् mbn NṛisUp

one of the three constituent essences

of Prakṛiti प्रकृतिगुणः.

21 असः (युच् + अ) RV, etc — द्रवः.

२॥ क्षारः — क्षारकः — निकरः (L) —

मण्डः, मण्डम् (पुच्छ आ) ~~व्य~~.

the essence of a ship नौमण्डम् e. of

of Ankholla अङ्गोलसारः e. of flowers

पुष्पभूति m. flower e. of food अन्नरसः

flesh-e. मांससारः L.

essential ॥ II adj निदानवत्

TBz, Kāth — पारमार्थिक f (ई) samk,

ishp, Kuli — प्रयोजक f (ईका), sikh —

निमित्तित samk — सतीत.

ing essential to अनन्तरङ्गः

Confusion of essential and

secondary ideas अङ्गः ॥ ११३॥ भावसंकरं

Kawal (in phil) essential

difference विदेशः ॥ ११४॥ GW an essential

difference वस्तुभेदः VP essential

discrimination जसुविचारः Prab

the essential form of a

sacrifice संस्था (life f आ)

Śrī essential form of the
Haviryajña हविरेजसंस्था Laty
 an essential ingredient of the
 body एतत् m essential

nature समीक्षा व तत् the
 essential nature of a
 proposition प्रतीति प्रमाण L:
 the essential part तन्नाम

ŚBr 12, Tandy Br 23.19.1, Laty;

Katy Śr, etc the essential
 part of anything सारः, सारम्

(etc + ता) Act Br, etc essential

portion of Brahman ब्रह्म
m Cat essential property
वस्तु n V an essential
right मूलम् V the essential
syllable of charm कामकलाबीजम्
the essential syllable of a
spell कामकलाबीजम् having as
an essential part अन्वित,
अन्वित Balar, his having
essential properties होमपिम् MW
consisting chiefly in practice
(not in theory) प्रयोगप्रधान

Māta
 having reference to the essential
 part of the aṅga or base of a

word अतोऽर्था ^३/_१ the most
 essential part of anything

पञ्चमहा Kātyā. Mn, MBh, etc
 (in the Tantras) the 5 essentials

पञ्चमहा, पञ्चमहा the five
 essentials of the left-hand
 Tantra ritual (the words)

for which begin with the

letter ह viz. हव्य wine, हिंस
 meat, हस्त fish, हस्त inter-

twining of the fingers and

of sexual union) T. H. H. W.

essentially I. I. वस्तुतः Bhp,

Rājat, sarvad — सारतः W.

I. II जनुषा instr RV, AVS. 4.

24, TS 2 — निदानेन Br.

essentially true सप्तोत्तर

mf (37) n Ait Br.

establish ub ।I स्या caus स्यापयति,

स्यापयते AV, etc — संस्था caus संस्थापयति

MBh, R, Rājāt — स्तम्भ्, स्तम्भ् caus

स्तम्भयति, स्तम्भयते MBh, Kāp, etc — स्थिरीकृ,

स्थिरीकरोति Kāp, Kathās.

।II दृह् caus दृहयति, दृहयते AV,

Kaus, Gobh — धा A RV, ŚR — निधृ caus

निधारयति RV — नियम्, नियच्छते Sarvad,

Kathās, Bhp, Kās on Pāṇ 2.3.46 —

निरवसो caus निरवसाययति^{यति} TS, MBh —

निषद् PA RV — न्याधा (only pf न्यादधुः)

RV 8.73.2 — प्रणी, प्रणयति, प्रणयते MBh,

Kāv, etc — प्रतिपद् caus प्रतिपादयति MBh,

R, etc — यम् ca 1 यच्छति (Ved also यच्छते

and Ved ep यमति, यमते) RV — विधा PA

विदधाति, विधत्ते Suetup, MBh, etc — (a city)

विनिवेश् caus विनिवेशयति Kum — विभू

caus विभावयति Mn, Yājñ — व्यवध्,

व्यवधारयति ĀpŚ — व्यनस्या caus

व्यवस्थापयति Daś, Sarvād — समर्च,

समर्चति, समृचति RV 1. 160. 4 — समवस्था

caus समवस्थापयति MBh — समादा caus

समादापयति Divyāv — समाधा, समाधत्ते Kāṭ,

Sch — सम्प्रतिष्ठा caus सम्प्रतिष्ठापयति MBh

— स्कम्भ अ 5.9 स्कम्भोति, स्कम्भाति RV, TS,

BhP.

। III तत् अ 1.10 तत्ति, तालयति

Dhatup 32-58.

to establish a rule for one's self

संस्था with कृ or caus of स्था to establish

a truth साध् caus साधयति Tattoos,

Sarvad to establish (by arguments)

अवस्था caus Comm on Nyāyad to

establish firmly सम्बन्ध caus सम्बन्धयति

Bhatt.

to establish in I प्रतिष्ठा caus

प्रतिष्ठापयति MBh, R, etc.

I II संनिवेश caus संनिवेशयति (loc)

Up, Mn, MBh, etc — समाधा, समादधाति,

समाधत्ते (loc) Ragh.

to establish logically सिद्धान्तय Nom

सिद्धान्तयति Kap, Sch to establish on

संनिविष्ट caus संनिवेशयति (loc) Up, Mn,

MBh, etc to establish well सुस्थय Nom

सुस्थयति Bhatt.

to be established I I सिद्धि C14

(Dhātup 26.83) सिध्यति (ep also सिध्यते) Pat,

Pañcat, Sarvad — प्रतिष्ठा, प्रतिष्ठति,

प्रतिष्ठते RV, etc.

to desire to establish । I मधि

desid of caus सिधाधयिषति, सिसाधयिषति

Sāh, Sarwad.

to wish to establish । II विधा desid

विदधिषति, विदधिषते Sāmk.

established adj । I स्थापित —

स्तम्भित Hariv — प्रतिष्ठित Mn 8.164 — दृढ

(दृढ) Mn, MBh, Kāv, etc.

। II प्रणीत MBh, Kāv, etc — प्रवर्तित

MBh, Kāv, etc — नियत Ṛṣṣṣ, Mn, MBh, etc

— मित RV, AV, ŚāṅkhŚ — व्यवस्थित Mn,

MBh, etc — शालीम f (आ) Āpast, Baudh

— स्तम्भित RV, AV — स्थावर f (आ) v — स्थित

SB₂, etc — समाहित L — समुचित 4p,

MBh — हित ± (आ) RV.

not-established III अनुपन्यस्त

Yājñ.

according to established practice

व्यवहारतः any established text-book

on any subject (esp on astronomy and

mathematics) सिद्धान्तः (often ifc) VarB₂S,

Sarvad, the being established नेयसम्

Ṣānd, Comm considering one's self

firmly established सुस्थिरम्मन्य Ṣis

established in life प्रतिष्ठित * established

order संस्था (नृत्त f आ) MBh, R, etc —

संस्थिति f kām, VāyuP — (esp of Mitra-

Varuṇa) धामने n RV, AV established

practice समयाचारः R an established

result साधनः Sarvad, BhP - सिद्धान्त

an established rule of conduct आचारः

(ifc f आ. Yājñ 1.87, etc) established

usage संविद् f Sis 12.35 firmly

established सुसंरक्ष RV fully established

समवस्थापित MBh generally established

लोकप्रसिद्ध Kam knowledge of what is

established सिद्धिज्ञानम् Sarvad

necessity of being established विधेयत्वम्

sāh not established by authority

अप्रामित not firmly established

दुर्वास्थित Bhp 10. 76.22 that which is

established धर्मः (rarely धर्मम् कृ अध्यादि)

thoroughly established विशुद्ध MBh, Kāv,

etc. to regard as established सिद्धवत्

(with कृ) well established सुस्थित ई(आ)

MBh, R — सुनिहित MBh — सुमेक f (आ)

RV, TS, SBh — (as in image) सुप्रतिष्ठापित

Kathās wrongly established अन्यासिद्ध.

to be established । I प्रतिष्ठापयितव्य

Kārand — संस्थापनीय — समर्थनीय

T Prāt, Sch — समर्थ Sāh.

। II अनुष्ठेय — निश्चेतव्य — न्यस्तव्य

Vāstuv, Hcat — विधेय VarBhS,

Kām — व्यवस्थापनीय Kull on Mn 9.242

— व्यवस्थाप्य (in each single case) Vop.

the state of being established

व्यवस्थाप्यम् thing to be established

साध्यम् to be established in a place

स्थापनीय Kathor.

having established । II निधारय

(acc) RV 8.41.4.

2 I सिद्ध Pat, Mn, Samkhya, Sārad

— समर्थित TP_{rat}, Sch — युक्तियुक्त SāringP,
Bālar.

2 II प्रमित — भावित Yājñ — युक्त

Mn, MBh, etc — युक्तिकर R — राद्यान्तित

Pañcauṣe, Sch.

as established सिद्धवत् Sāy

conforming to established rule

वृत्तानुसारिन् connected with an

established truth सिद्धान्तिक ६ (ई)

established as a rule परिभाषित Hariv,

Bālar, Bījag established as true

सिद्धान्तित Kull on Mn 1-8 established

authority especially of codes of law

अनुसारः established by experience

अनुभवसिद्ध established by grammar

व्याकरणसिद्ध established by law स्मृतिसिद्ध

established by proofs प्रमाणवत् Prab

established by testimony साक्षिभाषित

established by the Sāstras शास्त्रसिद्ध ---

शास्त्रानुष्ठित established end सिद्धान्तः

MBh, Kap, Sarvad — राद्यन्तः Sarvad,

BhP = सिद्धान्त not established by the

Sāstras अशास्त्रविहित, अशास्त्रसिद्ध

one who knows an established truth

सैद्धान्तिक Sinhâs one whose renown is

well-established सुप्रतिष्ठितयशस् Ratnâu

properly established सुप्रतिष्ठित ‡ (आ)

हित relating to an established truth

सैद्धान्तिक ‡ (ई) ।

establisher । I स्थापकः (ifc.) Cat

— स्थापयितृ mfn MBh — प्रतिष्ठापयितृ m

VPrāt.

। II धातृ m RV, etc — निधायकः

Pañcar, Rājat — विधायिन् m Rājat.

one who establishes his family on

a firm foundation वंशप्रतिष्ठानकारः R.

establishing adj । I संस्थापक Pañcar

— समर्थक Sah.

। II निधारय RV 8.41.4 — प्रापक f

(इका) L — यन्तृ RV, AV, VS — व्यवस्थापक

Hāsy, Nyāyam, Sch.

establishing a reply उत्तरसाधक Vet

establishing health तयोनाद्य VS establishing

the meaning of words (as dictionary,

grammar etc) शक्ति ग्राहकः.

establishing I स्थापनम् VarBRS,

Inscr — समर्थनम् Pratap, Kuwal.

I II प्राणयनम् BHP — प्रापणम् TPrat,

Sch — मिति ‡ RV — व्यवस्थापनम्

Kam, Kull — स्थापना Campak, Car,

Sarwad.

not establishing अनुचरणम् establishing

a domestic fire आवसथाधानम् Pārṣṇ

establishing a Vedic school

वेदशाखाप्रणयनम् Bhp establishing by

argument उपपादनम् Sarwad

establishing by proof that certain

or objects

ideas are essentially united and

logically inseparable अयुतसिद्धि f

the establishing of what has to be

proved साध्यासिद्धि f. ~~the~~ the wish to

establish सिषाद्ययिषा Bhāshāp.

(as inf) for establishing प्रतिष्ठापम्

ind p Tānd Be.

establishment II प्रतिष्ठानम्

Sarvad — संस्थापनम् Mn, MBh, etc. + + + +

I II विन्यासः Mark P — व्यवस्था Bhp,

Pāṇ, Sch, Kull — स्थापना Campak, Car,

Sarvad — सिद्धि \pm RPrāt, Up, Sarvad.

establishment of a proposition

स्थापनम् Madhus the establishment of a

rule सिद्ध्यन्तम् APrāt, Sarvad, सिद्धता

the establishment (of a temple idol

etc) सुप्रतिष्ठा establishment of a truth

साधनम् (ifc f आ) Yajñ, Sah, Sarnad

establishment on (the throne etc) प्रातिष्ठा

(ifc f आ) Hariv, Sakt, Var, Rājat

universal establishment (of a custom

etc) लोकप्रसिद्धि f VarBrS.

estates

न. 11 क्षितयः ४ ५१ Rājat 5.109.

own estate स्वभूमि ४.६

मानयति I I V मन् (ep. also मानयेते) 34

(ep. also मानयेते) AV etc. etc.

I II पुरो धा, पुरोदधाति, V, etc. etc.

प्रतिमानयति MBh, Kāv, etc.

प्रपूज, प्रपूजयति MBh, Kāv, etc. प्रशंस

प्रशंसति, प्रशंसते MBh, Kāv, etc. भू desid

बुभूषेत् MBh, Hariv मन् ३१

cl 8.4 (1000-1000. 32.3, 35. 47) मनुते, मन्यते

(90.) मन्थयति : AV, etc. विगन् विगन्थयति

सम्भन् सम्भन्थते (91.) =

सम्भन्थति) MBh, R.

उपास् उपास्ते AV, etc.

बहु-मन्

अधिमन् अर्थापय

निधा, निदधाति, निधत्ते (92.) शिरसि

शिरसा) 1, 10110, 1050 मह

cl 1-10 X (MBh 17. 31, 35. 15) महति, महयति

(MBh. and ep. 17. 31, 35. 15) महति, महयते) MBh, Kāv, etc.

युज्

caus योजयते Vop. in

MBh, 33. 34.

महयति

महय

महयति MBh.

~~MBh~~

सम्भावना (MBh) सम्भावनम्

MBh, Kāv, etc.

1 II सम्पूजा

मति I, Vir.

वराह (आ) 1,

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

समान mfnसस्नेहबहुमान mfnलोकपक्ति 1,

Jāta...

सम्भावित

RV, VS, etc.

III अधिसम्मत RV, VS, etc.

RV, VS, 35. 17 TS III. TBr III 1 1 9

RV, VS, etc. — पुरस्कृत

— मत RV, VS — सम्मत

RV, VS, etc.

RV, VS, etc. 1.0. RV, VS, etc.

विद्युत शिरभा, मूर्ध्नि & मूर्ध्नि

e. कविप्रशस्त 11, V. 1 8

e. red by Siva शिवप्रिय 11, V. 1 8

adj
11, V. 1 8 I बहुमत

11, V. 1 8 परमसम्मत

11, V. 1 8 गौरवित 9. तारकादि

मानिन् 11, V. 1 8 महम्मद

m.w.

e. 11, V. 1 8 by the same person

वंशक्रमाहितगौरव

^{e.}
highly esteemed आर्यः

^{e.}
सम्भाविततर अर्थः

^{e.}
बहुमन्तव्य अर्थः

^{e.}
बहुमान्य अर्थः

II. 117.

ⁿ
अपचितम् मानिता

समवृद्धि अर्थः

15429

मनिनी

e. मनिन् मणि.

estimate I T परिमा, परिमिति

MBh, Kāv, etc.

I II प्रमा, प्रमिति AV, Śr S, MBh.

to estimate by संख्या, संख्याति

imate, msh.

a proper estimate. 112.11 ± 1.12

Yajie 3.158 making a wrong e.

Shurtz. 112.11 ± 1.12

15432

estimable adj 11. ગણ્યમાન Kull.

en Mn 2. 11. ગણ્યમાન MBh.

11. ગણ્યમાન - ગણ્યમાન RV, AV.

estimated by संख्यात R.

the not being properly estimated

अन्यथा.

to be estimated. I परिष्कार मय

Right + अमरिष्ठेय). Pan, Sch; Kull.

estimation I I right: MBh,

Law, etc.

estrange_ vb I L निभिद caus

निभेदयति MBh. R.

+II निराशा Nom निराशयति

Vishn.

estranged adj ! I विरक्त MBh,

Kw. etc विभिन्न Rajat.

+ II विरक्त MBh - विरक्तबुद्धि

विभिन्न TS विरक्तचित्तं, विरक्तमान

Pañcat), विरक्तहृदय (Kathās) —

विरक्तचित्तं R.

estranged in mind विभक्त

f (आ) L.

estrangement I II $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ n

Ait Br.

et cetera
et cetera । I आदि m ifc — प्रशुति

f (ifc), प्रशुतिक — इत्यादि mfn

Hil, Vet, Vedāntas, etc.

etc + II मिश्रा, (ifc after

honorific epithets).

मिश्रा

etc. h re ॥ ५२ ॥ ६ ५२॥ Dhātup

28. 79.

eternal adj II शाश्वत ‡ (ई) Vs, etc —

सनातन ‡ (ई) ऽ B१, etc.

III अकुण्ठित, अकुण्ठ — अनन्त ‡ (आ) —

अनन्तक — अनन्तवत् — अनन्त्य —

अनादिनिधन — अनुत्पाद्य — अश्रान्त L

— असत् L — आनन्त्य MBh, etc —

औत्पत्तिक ‡ (ई) Jaim 1.1.5 — ध्रुव ‡

(आ) RV, etc — निरव्यय ‡ (आ) — प्रभु L

प्रसक्त MBh, Kāv, etc — विष्णु^{or} (Ved)

विष्णु ऋ (ऊर्जवी) RV, VS, Up, MBh, etc —

३ शाश्वतिक Nir, Āpast, Kāv — सनोज्ञा

RV — स्यासु Kāv, BhP.

not eternal । I अशाश्वत ऋ (ई) MBh,

Maitr Up, ~~MBh~~ etc.

the being e. शाश्वतिकता Harav an

e. abode अकुण्डघिष्यम् consisting of

anything e. नित्यमथ + (ई) MBh

e. and perishable नित्यानित्य W

e. happiness नित्यानन्दः इ — षः

the e. (not generally an object of

worship but rather of meditation and

knowledge) ब्रह्मन् n (exceptionally

treated as m) AV, SBh, Mn, MBh, etc

e. rest शश्वच्छान्ति + formed of

anything e. नित्यमय † (ई) MBh leading

to e. emancipation कैवल्यम् † (आ) MBh

13. 1101 leading to e. happiness कैवल्य

~~†~~ † (आ) MBh 13. 1101 most eternal

सनातनतमः MBh not e. and not

transitory नैवशाश्वतोनाशश्चतश्च in

comp Dharmas 139 the path of the

e. truth सत्यधर्मपथः R to be e.
or become

शशाय Nom शाशायते (१ भृशादि) ~~॥~~

~~॥~~ Vercomp ~~॥~~ शशाय Nom शाशायते ॥

~~भृशादि~~).

eternity n II शाशतत्वम् MBh — नित्यभावः

Suisr. —

II अनन्तता SBh 14, अनन्तत्वम् — अमृतम्

RV, VS, AV, अमृतानि n pl RV 1.72.1 & 3.

38. 4 — अनन्त्यम् — आनन्त्यम् SBh, Mn,

Yājñ, MBh, etc — नैत्यम् — शाश्वतम्

MBh — शाश्वतिकता Harau.

the eternity of sound शब्दनित्यता,

शब्दनित्यत्वम् MW existing from all

eternity अज mn existing from

eternity अनादि, अनाद्य mn.

eternally ! I नित्यशः Mn, MBh, etc.

I II प्रसक्तम्, प्रसक्त (पुं) Kau — शाश्वतीभ्यः

-समाभ्यः, शाश्वतीः समाः, *शाश्वतम्.

ether

n II आकाशः (Ved) (ifc t आ)

आकाशम् Naish, SBh, Mn, etc — विभु ०२

(Ved) विभु m W.

II अनङ्गम् L — अनिरुद्धपथम् L — अम्बरम्

Naigh, MBh, etc — अवशम् RV 2.15.2, 4.

56.3 & 7.78.1 — ~~अस्व~~ अस्वमनम् [Gmn]

RV 10.149.1 — आप्म — उदुपथः —

उर्ध्वपथः R — उर्ध्ववर्त्मन m W — रवम्

SBh 14, PrashnUp, Mn 12.120 etc — चित्रम् L

नोरूपम् L — बहिस् २ L — भ्राष्टम् —

महदोबलम् L — महाबलम् Cat — शाश्वतम्

W — सम्पूर्णम् W — सोमम् L — स्वर्णम्

RV. —

Brahma (as identical with ether)

आकाशम् L consisting of ether आकाशमय

mfn SBh 14 (BhAshUp) differing from

ether अनाकाश ऽBr 14.

ether as an element II व्योमन् m Kāu,

Pur, Suar — नभस् n BhP — वियत्

n BhP, Sarvad.

ether ether (one of the Dhāraṇās) शोषिणी

Cat having no ether अनाकाश mBr ऽBr

14 the sacred ether in the interior

part of man अन्तराकाशः the sacred

ether in the soul of man अन्तराकाशः

etheral # adj || स्वसमुत्थ, स्वसम्भव W. #

~~etheral~~
the ethereal element सम्पूर्णम् W gifted

with an ethereal body स्वशरीरिन्

Mn 4.243 relating to the ethereal fluid

आकाशीय सूक्ष्म (in philos.) the subtle

and ethereal fluid (supposed to fill and

pervade the universe and to be the

peculiar vehicle of life and of sound)

आकाशम् Vedāntas, etc.

ethics + II बौद्धधर्मम् Lalit.

the ethical precepts of

Buddhism धर्मः.

etymology IT 101.1.1.12 MBh

अथ पार्श्वे न्ययाम्, Sāh, Vaf.

॥ अथानुरूपप्रतिपादः ॥

according to ^{e.} ~~etymology~~

अथानुरूपप्रतिपादः based on e.

नैकतः mbh MBh having no

e. अथानुरूपप्रतिपादः Pāṇ 7.2.8, Pat

on the side of e. अथानुरूपप्रतिपादः

not suggesting of (the e.

of a word) अत्रिद्वितीयं mfn

Nir 1.13 a word the meaning

of which is plain from the

e. योगशब्दः Kās.

etymologist I नैरुतः Nir,

Mn.

I II नैदानः Nir.

etymological explanation

उत्पादनम् Madhus (in gram)

e. formation - यिगमि e.

meaning शोश; Nir, Pratāp,

Kāty Śr, Sch e. interpretation

of a word निरुक्तम् ch Up 8.3.

3, MBh 1.2.66, etc — निरुक्ति

f MBh, Bhp having an e.

meaning श्लो० न mf (३) न

Pratāp, Sarvad (a word)

which has both an e. and

a conventional meaning

श्लो० न mf Bhāshāp.

explained etymologically

श्लो० न mf मित्र explaining

e. श्लो० न mf L not to

he explained etymologically

व्युत्पत्तिरहित म्हण Kusum.

the plant Eugenia Acutangula

I II अक्षः .

Zizien

Eugenia Jambolana । I जम्बू, जम्बू

II, जम्बूतः, जम्बूतः L.

III नदी कान्ता L — महारुक्मन्धा L

— मेधा मोदिनी L — मोद मोदिनी L

— राजफला L — राजाहा L —

— सुकपिया L — सुरभिपत्ता L.

Eugenia Jambos | I steg-h. L.

3/14/54

eulogy, eulogium. T.

संस्कृतम् । MBh. BhP. संज्ञा

RV, etc. — संज्ञा 'Pāṇcat',

संज्ञा न (Śāṅ), संज्ञा नः

— अथ ५२ नः BhP. ५५

II अथ ५५ नः ५५

अथ ५५ नः RV, AV. — कथम् T

(in sht.) अथ ५५ नः Rasat —

नामः Un 4.159, Sch 5 mi

L प्रख्याति f प्रसूति f

RV, ch Up — मन्दनम् L —

व्यावृत्ति f डब् — शंसा Kāv —

शस्त्रम् RV शत्रुधनम्, शत्रुधना

Sah — समीची L — स्तवः RV, etc

स्तवकः L — स्तवः mscr

स्तवम् RV, Bz, ch Up — स्तुति

RV, etc

शतमः RV, AV, Yajñ, etc.

Up, BHP.

eulogium of deity मन्त्र

Mriech, Kalid, Sah, Pratāp, etc.

eulogistic (as a hymn, tales,

etc.) मन्त्रमयम् TS, Br,

Yajñ, etc : metrical) e. inscription

शतमः & ML.

eulogistically | इतिशोभाय ind.

eulogize vb. IT स्तु cl 2,

स्तोति, स्तवीति, स्तुते, स्तुवीते RV,

etc. — स्तु cl 1 (Bhāṭṭa 4.41)

स्तुति (cp also स्तुति) MBh,

kāv, etc.

+ II स्फुर caus स्फुरति Pañcad.

eulogized adj. IT स्तुत RV,

etc.

I II नमिषि।

eulogizing I II संशोदनम् Dhātup.

eulogizing adj I I प्रशंसिन्

(ifc) - मित्र, R.

eumuch n 11 षण्डः G. S. S. S, Mn, MBh, etc

— वर्षधारः Kāv, Pañcat, etc — षण्डः Nār.

पठकः MaitrS, Yājñ, Kām, Dāśar —

पठः, पठकः Sāh, MārkhP. + +

1 II अक्षतः L, अक्षतम् L — अपुंस् m

Mn 3. 49, etc — उडुम्बरः L — क्लीब

mb (आ) n AV, VS, TS, ŚBr, Mn, etc —

लूकरकः MBh 5. 74, लूकरः L — लूकीय

~~तृतीयप्रकृति~~ तृतीयप्रकृति ६ L, Sch ~~६~~ —

धर्षः — धर्षवरः — नपुंस (only नपुंसा BHP)

नपुंस (only नपुंसाय MBh), नपुंसक m

(आ)न — निर्मुण्डः Bhoṣ — पृष्ठशङ्किन् m

L — प्रकृति ६ (with तृतीया) MBh —

मुष्कशून्यः L — वण्डरः — वधिका m

Kāś on Pāṇ 6.1.204 — वर्षधर्षः —

वर्षवरः Kāś — विहस्त m — वृषाङ्गः L

— शुद्धान्तपालकः, शुद्धान्तरक्षकः L — सण्डः

L, ₹ शण्ड and शण्ड — स्त्री स्वभावः L.

as much in a harem महलः L ane.

in a king's palace महलः L an e.

of a particular kind विलक्षणः Dasar

similar to ane. कृत्रिमम् mtm AV 8.6.7

the state of an e. अपुस्तम् the

state of being an e. षण्डता, षण्डत्वम्

Kathās — षाण्ड्यम् Car to behave

like an e. क्रीणाय Nom क्रीणयते

Vop 21.7 — क्रीब् ८। क्रीबते Pān

3.1.2, Pat.

euphemistic N. of Dur-yodhana IE

सुयोधनः MBh

euphony न ।। सौस्वर्यम् Sank.

an artificial sentence in which (by

euphonic changes of letters) the mean-

ing is hidden संधिगुणम् euphonic

combination समासः VPrāt, सन्धि

euphonic combination of words संधि

euphonic junction of final and initial

letters in grammar संधि न (except-

tionally b) Prāt, Kathās, Sāh.

a text treated according to euphonic

rules संहिता.

a kind of Euphorbia ।। समन्तदुग्धा

Le

Euphorbia Antiquorum ^{II} स्नुह

± Car, Susr स्नुहा, स्नुहि ±

Mean, स्नुही Susr — त्रिधारा Gal,

त्रिधारा स्नुही Npr — गुडः L, गुडा

Car 7.10, गुडी L — वज्रकण्टः,

वज्रकण्टः L, वज्रकन्दकः Mean,

Seh — सुधा Car — नागरी L,

देवनागरी Col.

L II कृष्णसारः L — कृष्णसारः

L — नेत्रारि m L — पैषणम्

L — बहुशारवः L, बहुशालः —

वज्रः L — वज्रवृक्षः L — वज्रा L

— व्याघ्रनखः L — शतगुप्ता L —

शारवाकष्टः L — शुक्ला L —

समन्तदुग्धा Hear, seh, स्नुहा —

सिहुण्डः L, स्नुहि — सीहुण्डः L —

निस्त्रिंश पत्रकः (Car), निस्त्रिंशपत्रिका
(L) — वज्रः L — रुधा Car.

Coming from E. A. साय

mfn Susir, Pancat made

of E. A. साय mfn Susir,

Pancat pills prepared from

E. A. बाहुशालगुडः Sarings prepared

from E. A. बाहुशाल mfn

The milky juice of

Euphorbia lactea तीक्ष्णतकम^{११}

L.

Euphorbia Ligularia 1 I

सिंहतुण्डः Bhpr.

1 II सिंहतुण्डः Kāśīkh, सिंहतुण्डा

Bhpr.

Euphorbia Neriiifolia III

वज्रकण्टकः, वज्रकण्टकः L, वज्रकन्दकः

Hear, Sch — शारवाकण्टः L

Euphorbia of various kinds

महारु m w Kind of E. (used

in offerings to the snake —

goddess Manasā मांसा म. व.

a Kind of E. विशाकः L —

विशाकः, विशाकारः L — — महावृक्षः

Suśr, car — वज्री L — — विकृता

Bh.

Euphorbia Tirucalli III

भद्रपूतः L — राजवृक्षः L —

लङ्का-रथायिन m W — वज्रा L

अमरः सुसं

Euphorbia tortilis ^{II} तीक्ष्ण-

क० व० Npr — निरञ्जनापत्तकः (Car)

निरञ्जनापत्तिका (L) .

European I I फिरेङ्गि msm

(with बाधि) Bhpr — फिरेङ्गि न m

L, फिरेङ्गि जी — यवनः.

II ताम्रमुरवः व.

the Continent of Europe

मूरापरवण्डः m. n Aryav the country
of the Franks i.e. Europe फिरडुः ३१: २,

फिरडुः मय.

the seed of Euryala ferox ~~पयवीनाम~~

पयवीनाम मfn L — पानीयफलम्

भिपि भिपि — मखानम् भिपि.

evacuate vb । I रिच ८ 7

(Dhātup 29.4) रिणक्ति, रिङ्. ८ ।

(Dhātup 34.10) रेचति ८ 4 रिच्यते

(ep also रिच्यति) RV.

। II हृ ८ । (Dhātup 23.8)

हृति, हृते Bhp, Sarasv, Kathārn.

to evacuate the body by

excretion उच्चार caus उच्चारयति

विश्राम प्राशन उप. -

evacuated (as excrement)

II 1212 Mn, Switz.

evacuating (by stool, etc)

3-21-58 Suisse, Kaus.

a sudden desire to evacuate

प्रवर्हिणी Suśr.

evacuation | T. रेचनम् Suśr.

Sarvad — विसर्जनम् Ragh.

+ II निहायः MBh, Var — विसर्गः

MBh — परिशोधः Bhp.

evacuation by stool

ति यग्नात्सेवा Gaut 2.27 c. (esp.

if from sudden desire) ग्रामहृष्टम्

Suise. Car e. of excrement

हृदनाम् L --- तिसर्गः SBr, MBh,

Suise ^{e.} evacuation of ordure

हृदनाम् L.

evacuation of the bowels II

विरेकः Suise --- मलशुद्धि f. m

~~हृदनाम्~~ L

1 II २ कथयनम् ५ -- ३ धारितम्

Sussr - भेदः Sārings.

obstructing the evacuation

of the bowels वेगविरोधेन Sārings

obstruction of the evac e. of

the bowels वेगरोधः one who

has had e. of the bowels

उद्धारित mfn Gant, Sussr

painful and laborious e. of the

bowels इरुमि Bhpz having thin

evacuations भिन्नवचस mfn

Car, भिन्नविशेष mfn Susr,

~~Bhp~~ Bhpz having thin e.

भिन्नशकल Car.

evade vb. I निह्नु, निहनवति

(rarely निहनवति) Mn, MBh,

Kāv, etc.

II अपसृज् (with acc) RV

5.20.2, VS 38.20 — पराहा,

पराजिहीते (acc) IS.

a fine imposed on one who

evades (in law) अपसृज् पदार्थः one

who evades अपलोपितम् म्फन्

(with gen).

evasion I I अपलोपनम्.

I II कैतवनादः Gt 8.2

वक्रभाणितम् Ratnâv.

evasive adj II वक्र f (आ)

Kath Up, MBh, etc - वाक्छेदांनित.

→ an evasive defence निहूनेत्तरम्

an e. reply निहूओरररर a

figure of speech consisting in

the use of e. reply (by means of

a pun) अक्रोति f Kpr a figure

of speech consisting in the use

of e. reply (by means of an

affected change of tone) अक्रोति

f Kpr a figure of speech

consisting in the use of e. speech

(by means of a pun) अक्षरार्थ

f Kpe a polite but e. answer

प्रतिज्ञा: L a reply which is

evasive and therefore held to

be no answer. अक्षरार्थ.

evaporation । II परिशोधः

R, Suisse.

obtained by evaporation प्राप्त

mfn Suisse obtained by e. (as

salt) प्राप्त mfn Suisse.

15496

eve | II дунт н Внр 4.25.47.

ale

Знамен

even adj ¹⁸ युग्म f (आ) १२, १२, १२, etc —

युग्मक ked, युग्म, युग्मत् १२, १२, etc, युग्म

१२.

even and odd युग्मदयुज् Maitr's even

(not odd) अम f (आ) Var १२, १२ — युज

(mostly if) Laty, MBh, etc a female

i.e. even (not odd) zodiacal sign

(the 2nd, 4th, etc) रत्नीश्वरम् Laghu)

not even (in numbers etc) विषम

f (आ) Var, Kāvyād occurring

with an even number समसंख्य f (आ)

Var Bz.s.

21 लक्षण f (आ) AV, etc.

even ground समस्यलम् W, समस्यली

made even प्रगुणित Bālar, Pañc

to make even प्रगुणित् car, Pañc

on even and uneven ground

समविषमेषु सिं to make even by

rolling मतीकृ, मतीकरोति Ait Br.

3 II सम ढ (आ) RV, etc - तुल्य ढ (आ) (in

Comp accent Pāṇ 6.2.27 Var Br. 4.21.

the act of making even समीकरणम्

kull on Mn 7.184, etc any even

throbbing motion सदृशस्पन्दनम् MW,

निरूप्यद् being even सामर्थ्य f (आ)W

even minded सामर्थ्य कान्, BHP,

समचेतस् Bharts, BHP - सत्त्वसम्पन्न W

even state समवृत्ति f NW having

even teeth समदन्त holding the

feet even समपादम् संगत - समपदः

L made even समीकृत NW making

even मयम् L to make even संतरा

(७२ संस्तृ) संस्तृणोति, संस्तृणुते, संस्तृणाति,

संस्तृणीते (cp. also संस्तरति) *kais*

to make even समीकृ, समीकुरैति, समीकुरुते

kātyās, R, Mārka P, etc to make

perfectly even सुसमीकृ MBh triple

even त्रिषम Naigh 3.2 (v.l.) very

even सुषम L, सम.

evenness 1T MBh, kāv, etc.

even 1 ऽ अपि — प्रयुत kav, kathas,
Pur, etc.

1 ऽ अपि चेद् Hariv ॥ 308 — इद् Ved —

इदम् — इदानीम् RV, ŚBṛ, Ait, Ragh — उत्

RV, AV, ŚBṛ, ChUp, etc, उत् — तच्च्द् RV, AV, VS

वा Katyśṛ, Kav — वाक् TS, Bṛ, Up, BhP

एव RV, etc, MBh, etc.

and even अधत्मना RV but even १,

वा Pañc 5. $\frac{36}{37}$ even down to अनशः

divyāṁ even if यद्यपि - अथयद् RV,

यद्यपि Megh even not चन RV, AV, etc,

RV 1.139.2.6.26.7.8.78.10 even now

अद्यापि even so तथापि MBh, etc,

तथापि तु śak even supposing

(followed by a future) वा Pañc 5.

$\frac{36}{37}$ even then तद् अपि śak (pl.)

15504

Bharts, Prab, Sindhās even thus

तथापि MBh, etc, तथापि तु Sāk even

with the ground समम्भूमि SBr,

KatyS, Kans even without

having eaten अभुक्त्वैव the fame

of Panini extends even to children

आकुमारम् यशः पाणिनेः in an even

line प्रवाहन् TS, Br, प्रवाह्येन TBr,)
Sch.

even again II पुनरपि.

evening 1I सायम् RV, etc — सायंकालः

Naish, Sch — प्रदोषः MBh, Kāv, Pur, etc

— विकालः ApŚr, MBh, etc, विकालकः .

1II अभिपित्वम् RV — आनुच १ RV

8.27.21 — उत्सूरः L (svil कालः) —

दिनक्षयः Kām; तिथिक्षयः Heat 1.3 —

दिनान्तः, दिनावसानम् Kalid — दिवसक्षयः

MBh 1.699, दिवसात्ययः, दिवसावसानम्

15507

— दोषः — दोषस् n AV 16.4.6 —

नक्तमुरवा L (नक्तमुषा ?) — निभृक्ति हु

TS, Kāth, निभृच् हु RV, AV, etc — नेमः

— प्रदोषकः Meicch 5.35 (च.ल.) —

रजनीमुरवम् Rājāt — विभावरीमुरवम् M सू

— वेकालः W — शर्वरी L .

about ^{e.} ~~the advanced day~~ अभिसायम् chup

the advanced day i.e. e. प्रपित्वम्

15508

RV at e. दाषातन mfn (इ) n

Ragh 13.76 becoming e. सायंभवः

AV ⁿ beginning in the e. सायारम्भ

mfn Kuty^sr, Sch being evening

e. सानुसाय्य mfn Comm. on Pan

belonging to e. सायंकातिक (Vas,

Sch सायंकातिक (Ragh, Sch) mfn

belonging to e. and morning

c 15509

सायंप्रातिक मङ्गल पान 6.4.144,

Vārtt 5, Pat belonging to the

e. प्रादेशिक मङ्गल भिक्षु, प्रादेशिक

मङ्गल पान्कत — वैकालिक, वैकालीन

मङ्गल (इ) म blossoming in the e.

सायंप्रातिक मङ्गल L born in the

e. (?) प्रादेशिक: पान 4.3.28

brought by the e. sun (said of

a guest) सायंसुखोट म्फुन Mn 3.

105 a cheat in the form of e.

सायधूर्तः Naish coming in the e.

साययावन म्फुन Tix consisting
of e. and morning सायंप्रातर्मय

म्फु(इ n kaisikh a deceiver

in the form of e. सायधूर्तः Naish

'city of e. twilight' सायंसंध्यादेवता

L e. abode सायंनिवास: e.

after ^{e.} ~~evening~~ अनुसन्ध्यम् —

अनुसायम् (g. परिमुरवादि) the e.

and morning meal सायमाशप्रातराश

gobh e. and morning milking

सायप्रातर्दाह: KātyŚr e. and morning

oblation - सायंप्रातराहुती of du Katy Sr

सायंप्रातर्होमौ. m du Gobh

the e. conch-shell (of worship,

used as an instrument to sound

the e. hour | संध्याशरवः the e.

devotional acts संध्याकार्यम् Vikr

the e. hour वेत्ता (with पश्चिमा) -

वृद्धार्कः kars e. - jasmine सायन्तर्न-

-महिका Fiagh the e. light उषस

f RV 127.7.

an e. meal 1 I सायंभोजनम् kull.

On Mon 3.105 — सायमभोजनम्

Maitris, सायमाशः kars.

1 II सायमाशनम् karyāc, Sch —

15514

सांध्यभाजनम् Bkpe .

e. milk सायंदोहः ApSe e. milkingसायंदोहः ApSe e. oblation सायमाहुतिf SBc, f, f, f, f, f e. -ornamentसायमण्डनम् e. resting-placeसायनिवासः the e. sun सायंसूर्यःMBk e. -time संध्याकालः R, VarBcS,

15515

Hit, Cān — पश्चिमा वेता e.

twilight (when the offering is

made) सबलि m L the e. wind

प्रदोषान्तः Mexicah every e.

अनुसायम् (g. गरिमुखादि) — सायंसायम्

expanding in the e. सायाद्भिदुर

m L going in the e. ~~evening~~

सायंयावन मधु TBz a good e.

सुसायम् AV kātysā. .

in the e. 1 I सायम् RV, etc —

प्रदोषम् RV, दृष्ट — विकालम् .

1 II दोषाम् दोषा (instr) —

प्रतिदोषम् RV .

in the e. and morning सायंप्रातर्

15517

AV, etc, सायं प्रातश्च in the e. of

the third day षष्ठ काले M3h

late in the e. सायंतेरे Pat on Pat

4.3.23, Vārtt 1 a Mantra to

be used in the e. सायंमन्त्रः Baudh

occurring in the e. वैकालिक,

वैकालीन mf(इ)n relating to e.

15513

सायन्तन म्फ (ई) in Kav, Pañcat,

Savings relating to the e.

प्रादोष म्फ in Bkpe, प्रादोषिक म्फ in

Pañcat till e. आसायम् to

spending the e. सायम् क towards

e. प्रतिसायम् Gobh very late in

the e. सुपश्चात् Baudh — अतिसायम्,

event 1. I वंश (५८ f 31) R, Kathās

— वृत्तान्तः (rarely) वृत्तान्तम्

Sāmkh Br., etc. — प्रसङ्गः ŚrS,

Mn, Sāmk, Pān, Sch.

1 II इतिवृत्तम् R, Sāh, Vām, etc.

मथानुत्तान्तः, मथानुत्तान्तम् Hear.

Kathās — यद्वृत्तम् Hariv, Kathās —

गतम् — नीता L — समुन्नयः Bhatt

स्वरूपम् (ये ह अि) Campak,

Uttamac, Sinhâs.

according to event मशारिपद्

Kau's - मशोपपत्ति $\bar{A} \bar{o} v \bar{S} \bar{r}$ - any.

e. of the past. उरावृत्तम् MBh,

Pur, details of an e. मशवृत्तम्

MBh, R, etc a former e.

पुनवृत्तम् Kālid, Sank -

यावत्तानाः Vet a happy e.

प्रियोपमासि t: the hinting of an
e. by those behind the curtain

चूडिकार Dāsar. 1. 58. 61, Sāh,

Pratāp^a in the event of
a diphthong being prolated

पुनःपुन - प्रसङ्गः a previous e.

यशवृत्तम् MP. h, R, Kathās

who says "what is ane.?" i.e.

who does not wonder at any

e. Prigati. Pañcat.

events of life. लोकसंस्मृति f

Bhp the e. of the world

लोकसंस्मृति: R, Śāk, लोकसंस्मृति

f Bhp, लोकसंस्मृति: Kull. on

Mn 7. 27.

invariant

15523

eventide 1I सायंकाळ: Naish, Sch —

सायन्तनसमय: Pañcat .

1II सायाहन् ७ , सायाहः, T Bc, Mz, MBh,

etc. —

at eventide सायम् RV, etc ,

सायाहसमये R .

eventually) II गीतः, गीतः

(ibe) Kāv, Pañcat.

evoc 1I सदा RV, AV 4.4.7,

etc. ~~etc~~ -- सततम् -- शाश्वत RV, etc --

विजसम् (गु. स्वरादि etc), अनस्रज (RV

6.16.45.

1II आसंसारम् Kathās, Bhaṭṭa,

kāvyaḥ -- निरेण instr Paab 2. $\frac{23}{24}$

-- प्रादिवस RV, AV -- प्रादिवि RV --

प्रसक्तम्, प्रसक्त (ibc) kāv -- सदा

c 15526

RV, AV, SBh, Vait — सजन्त (वृ. स्वरादि)

L — (originally perhaps स्म, स्मा,

प्म, प्मा RV, etc.

2I जातु RV 10.27.11, SBh 2.

2.2.20, MBh 5.70.71, Pañcat 1.

1.6 —

2II कदा पुनर् — सकृत् kar,

Var Yagay — सीम्.

Continuing for ever परिशाश्वत

mfn MBh e. and e. again

शश्वधा RV e. pleased कथप्रिय

mfn, कथपी mfn RV 1.38.1

e. resolute सततधृति mfn Prab.

'e. since birth' यत्ना जाता e.

Youthful स्थिरयोवन mfn (आ) n

Mark P, Hariv, Vikr.

15528

for ^{e.} ~~ever~~ 1 I अजसम् (१. स्वरादि
~~~~~

etc. अनसेण (RV 6.16.45).

II ध्रुवाय Havu - नू चित नू

RV 7.100.1 - सदम् FV, AV, SB & Vait

- सनात (१. स्वरादि) RV, VārikhŚr.

going for e. अनन्तग. म्फन
~~~~~

Pāṇ 3.2.48 moving for e. अनन्तग
~~~~~

म्फन Pāṇ 3.2.48.

(१. १. १.)

15529

ever-flowing शशाय म्फ (आ न

RV.

ever-flowing (waters) पक्षत

म्फ (अत्ती) न RV.

15530

ever friendly कधप्रिय मफन

कधप्रि मफन RV 1.31.1 .

मफन!

everlasting I. adj सनातन

f (2) 3B, etc — सार्वकालिक

Apast, MBh, etc.

III कालव्यापिन.

e. peace शान्ति-व्याप्ति f MW

e. tranquility शान्ति-व्याप्ति f MW

not e. अनित्य.

evermore नू चित् , नू RV 7.

100. 1 .

for evermore शाश्वतीभ्यः समाभ्यः,

शाश्वतीः समाः शाश्वतम् .

15533

ever-recurring परिवर्तिन mfn

~~~~~

MBh, Kāś et.

15534

evening 12:15 AM L.

~~~~~

—

—

—

—

—

—

—

every adj 1I सर्व ह (आ RV,

etc — विश्व ह (आ) — समग्र ह (आ

AV, etc.

III कृत्स्नक ŚāṅkhaŚā 16.29.9 —

पुरुविश्व RV — यद् तद् — शश्वत ह (ली)

RV, AV, TBh — राम RV — सर्वक ह (इका)

AV — राम RV.

according to every occurrence

गयादर्शन ibc , यथादर्शनम् ibc arising

from e. sense सर्वेन्द्रियसम्भव at e.

प्रति at e. lotus flower प्रतिपद्मम्

Heat at e. moment प्रतिक्षणम्

Kalid, Rajat etc at e. part of the

body प्रतिप्रतीक ibc प्रतिप्रतीकम्

Naish at e. sacrifice यज्ञम् प्रति

युक्ति at e. fortnight अर्धमासतम

15537

Par 5.2.57 done e. half month

अर्धमासतम Par 5.2.57 entering into

e. topic विश्वगुणित e. caste प्रतिवर्णः

Heat e. half month अर्धमासशः

SB e. kind of मानिका (के)

Suse e. manv-antara प्रतिमन्वन्तरम्

e. moment प्रतिपलम् Pham e.

monal विश्वमानुषः RV 8.45.42

e. night प्रतिक्षपम् : is — निशि निशि

Mm 4.129 — प्रतिनिशामः Kathas

अनुनुः अनुनिशाम Kathas etc e.

f. Son. सकलजनः Ratnare e. place

स्थानस्थानानि m pl Kathas e. shoulder

प्रतिस्कन्धः Hit e. time सदा T.V, etc

e. world प्रतिलोकः Heat e. year

प्रतिशंवत्सरम् प्रवृत्ति, ApSr, comm ---

वर्षम प्राणि (often comp) Paricat

for e. soul प्रत्यात्म (ibid), प्रत्यात्मम

Parvad getting into conditions of

e. kind विश्वञ्च ह विधूया Gaut

happening e. half month अर्धमासताम

Pan 5.2.57 in e. प्रति in e. birth

जन्मजन्मनि loc Can in e. case सर्वत्र

et in e. corner रथानस्थानेषु

in e. direction सर्वतः RV, etc in e.

life जन्मजन्मनि loc. can in e. part

of the world प्रातस्नीयम् Hear in e.

quarter अनुदिशम् in e. way यथातथा

night by night i.e. e. night or day

निशानिशम् MBH occurring e. month

मासानुमासिक Mm 3 22 on e. प्रति

on e. occasion सन्ततम् on e.

15541

part of the body प्रलिप्तलोक the

प्रलिप्तलोक Naish - प्रत्यु (the 1000th)

Pañcat, Hrit, Ejit Kathās one who

fasts e. second day एकान्तगतिन् (१)

एकान्तगतिन् L one who has hands -

the e. side विश्वतस्पाणि AV

performed e. month मासानुमासिन् निम

3.12 relating to e. particular

15542

स्वांगत Ap. 4. 5. ch a religious

ceremony to be performed c. day

at a fixed hour आश्विन मास ए

standing together on e. side परिसंस्थित

मास to be collected from e. side

परिचय to cry on e. side परिष्कृत

परिष्कृति (Pan 8. 3. 63. 65) RV,

Tand Br to e. place तत्रतत्र मास

to e. place तत्स्थानः Pa. 3.13.6,

MBh, R, Ehf to feel e. delight

सर्वसुखाय Nom. सर्वसुखायते Heat

to feel e. pleasure सर्वसुखाय

Nom. सर्वसुखायते Heat.

everybody 1I सकलजनः Ratnare —

सकलः (Sometimes with अपि)

1II सर्व-नन्तु Sak 5. $\frac{5}{6}$

Kind to everybody वैश्वजनानं

मन् १. प्रतिजनादि Suitable

for e. प्रतिजनीन मन् ३. २८३. २५

Harare what e. is able to

do कृत्स्नकारक मन् MBh 3.283.25

15545

within e.'s sight जगता मध्ये

R 7.97.1.5 & 10.

every day 1 I अन्वहम् - प्रतिवासरम्

Rajat, Kathās, Heat - लेखनम्

(आ. अ. MBh - अनुदिवसम्, अनुदिनम्)

1 II तद्विनम् .

Occurring ^{e.} ~~every day~~ आन्तरिक

mfr of e. occurrence वेग-

-वहारिक mfr Veris the state of

e. life व्यवहारदशा Sarvad.

everyman प्रतिपुरुष, प्रतिपुरुष (ibc),

प्रतिपुरुषम्, प्रतिपुरुषम् Bc, G. S. S.,

Hear, Ap.

everyone 1 I प्रत्येक mfn Jaim, Sch —

सर्वः m sg — विश्व mfn (आ) m —

सर्वलोकः MBh, R etc, सर्वलोकाः m pl,

सर्वलोक (ibc.) R, Pañcar, etc —

सकललोकः Hit.

1 II कथं RV 1.27.8.8.25.15 —

कोवा, केवा (followed by a negative)

^{e.}
not everyone सर्व with negation

easy to be obtained by e.

सर्वमुक्तम् mfn Sarvad e. ~~So over~~

e. So over सर्वः कापि e. to

from ~~so~~ e. सर्वतः Śas, Mn, Yajñ,
etc, सर्वमानं, सर्वत्रयः

his dwelling प्रतिशदनम् Mear ↑

Known by e. सार्वलौकिक mfn (ई ०)

MBh, Kāv, etc peculiar to e.

सर्वज्ञान mfn. Sarvad, Say

permitted to e. सार्वलौकिक mfn (ई ०)

MBh, Kāv, etc.

everything समग्रम् -- सर्वम् $\approx$ sq. -- सकलम्

not ^{e.} everything सर्व with negation:

as e. is यथासर्वम् MBh attending

to e. सर्वार्थता being in e.

विश्वामू म् RV containing

e. सविन्त म् ŚBr destroying

e. विप्रमायिन् म् Kām doing

e. काचित्कर म् RV 10.86.13

eating e. समग्रभक्षणशील mfn

—सर्वभक्ष mfn (आ n MBh, R, etc)

e. fragrant सर्वसुरभि n ŚBr

fit for e. सर्वार्थसाधक mfn (इको)

n MBh, kathās, etc, सर्वार्थसाधन

mfn a means of accomplishing

e. सर्वार्थसाधनम् Pañcat, kāṣ

minding e. सर्वार्थ mfn Pañcat

One who has e. समग्र mfn (आं m)

Mbh, R regarding e. सर्वार्थ

mfn Pāñcar relating to e.

सर्वविषय mfn Vām stripped

of e. हतद्रव्य mfn Nal, हतवित्त

mfn Bhp thinking about e.

सर्वार्थचिन्तक mfn.

everywhere I I सर्वत्र ऽBr, etc —

विश्वितः RV, etc — सर्वतः RV, etc —

सर्वेशः TBr, R Prāt — तत्र तत्र

Mn 7.87, MBh, BhP — विश्वत्र

RV, Kathās — यत्रकुत्र (with or without
चित्, अपि).

I II अभितः (with acc) —

कतिथाचित् RV 1.31.2 — ततस्ततः

PārGh 3.13.6, MBh, R, BhP —

दिशिदिशि Bhartṛ 1.86 — पदे पदे

— परमसर्वत्र L — परिज्जन mfn

(as loc) RV — परितः MBh, Kāv,

etc — पुरु (with सीमा) —

प्रतिपदम् Kāv, प्रतिपद ifc —

प्रातिसमन्तम् SBr — प्रातिस्थानम् Prab,

Sch — प्रादिशः acc pl MBh —
— मार्गविक्रयु ^{MBh}

बहुविस्तरयुक्तम् R — विष्णुषु loc pl

RV8.106.2 — विष्णव् RV, etc —

सर्व m f (आ) n RV, ChUp, etc —

सर्वे L — सर्वताता loc say —

स्थानस्थानेषु ~~स्थानेषु~~ loc pl.

being everywhere विष्णुक्षेत्रीन

m f n Cat — पारेज्जन m f n RV, AV

— विश्वाम् m f n RV — सर्वभूत

m f n Pur — विभुलम् SvetaUp,

sarvad — विभवः Kan — विभु

or (ved) विभू mfn (हो or वी) n
 RV, VS, UP, MBh, etc. (Prob) casting
one's eyes everywhere सर्वाक्ष
 mfn Pāṇcar directed every-
where विदग्धान् mfn say on
 RV 8.29.1 everywhere diffused
 विदग्धान् mfn W existing
everywhere. विदग्धान् mfn (आ).
 n. RV, VS, Mn. extending everywhere
 विभुमत् mfn RV from everywhere
 नानादिदिशात् Ratn, Hit.
going everywhere I विदग्धाः

III विश्वगति mfn W —

विश्वगमनवत् mfn Vedāntas —

विश्वद्वेष mf (विश्वद्वेषी) n sis

hurting everywhere परिताडित mfn

Balar hitting everywhere

परिताडित mfn Balar having
organs all of which operate

everywhere सर्वतः सर्वान्द्रियशक्ति

mfn Vishnu having hands

and feet everywhere

सर्वतः पाणिपाद mfn Śvet Up,

Vishnu, TBh Known everywhere

११ नल्लोत्तर mf (३) n RV, etc.

one whose mother is here
and there i.e. everywhere

इहेहमात् m RV 6.59.1 one whose
face is turned everywhere

विश्वतोमुख mf RV, AV, MBh, etc
spread everywhere परितु mf R
spreading everywhere

विश्वतोमुख mf RV, AV, VS, TS, BHP
strutting everywhere पारितीक्ष्ण

mf : Barlas turned everywhere

विश्वतोमुख mf say on RV 8.29.1
'whose guests go everywhere'

~~विश्वतोमुख~~ विश्वकुसेनः MBh, Kāv, etc

whose powers go everywhere

विष्णुसैनः MBh, Kāv, etc

worshipped everywhere ^{११} वैष्णव

mt (३) n RV, etc a woman

who shows herself everywhere

व्यापिका MW.

evidence ॥ I प्रामाण्यम् Nir, Mn, MBh, etc —

साक्षिता Mn, Kathās, साक्षित्वम् Kap, Suis

— लिङ्गम् (once लिङ्गः NaisUp, ये १ आ, ई.

only in विष्णुलिङ्गी) Kān, KātyŚr, Sarvad.

II उपपत्तिः Sarvad, Sāh, Vedāntas, Naish,

Rājat, etc — क्रियानिर्देशः — निदर्शनम् Pañc

— मिति १ ~~१~~ MāndUp — साक्ष्यम् Mn,

MBh, etc .

admitting of evidence साधनक्षम म्भ Yājñ,

Seh any evidence प्रमाणम् (ife ह आ)

Yājñ, MBh, Kāv, etc any written

document used as evidence साधनपत्रम्

~~not~~ based upon a characteristic

evidence लङ्किच ~~म्भ~~ Sāy consti-

tuting an evidence of life जीवसाक्षिन्

म्भ SāringS 6.1 the evidence of an

eye-witness साक्षिप्रत्ययः LAW the

evidence of near neighbours सामन्तप्रत्ययः

~~Not~~ the evidence of the senses

प्रत्यक्षप्रमाणम् founded on evidence

प्रामाणिक mf (ई) n Dayabh furnished

with evidence साधनवत् Sarvad

giving false false evidence अनुशीष्ट mf

t having evidence सप्रमाण mf (अ) n

~~Not~~ legal evidence वाक्यम् ~~म्ह~~ the

putting together of various evidences

प्रत्यासकलितम् Smritit regarded as

evidence ~~म्ह~~ प्रमाणीकृत म्भ R resting

on little evidence अल्पप्रमाण म्भ

(in law) voluntary evidence स्वयमुक्ति

~~to~~ want of evidence असाक्ष्यम् to

give evidence for साक्ष्यम् कृ to use

as evidence प्रमाणय Nom प्रमाणयति

Sarvad.

2 I स्पष्टता Vishṇ.

2 II भाति t BhP — भानम् ~~Vedant~~

Vedāntas, Bhāshāp, etc.

evident adj II स्पष्ट स्पष्ट TS, etc — स्फुट

MBh, VarBrS, etc — विस्पष्ट Mn, MBh, etc

— प्रस्फुट Pur, Kathās, etc — अभिव्यक्त Sāh

Raghi, etc — प्रकट १ (आ) Sūryas, Kāv,

Kathās, Pur, etc.

III उल्लेख L — अविष्कृत — कण्ठय Jain

जागरूक १ (आ) W — निरावरण Venis

प्रकटित Kāv, Pur — प्रकाशित —

प्रवृत्त Sūry — प्रस्फुरित L — लक्षित MBh,

Kāv, etc — विवृत (also वीवृत) MBh, VarBṛS,

etc — विशद Hariv, Māricch, Rājat — वृत्त

MBh, Kāu, etc — सांकेतिक VarBhS — सोर

† (आ) W.

not evident । II अप्रकाश † (आ). the

the
act of making evident स्फुटीकरणम् Kōd,

Samb as if it were evident प्रत्यक्षवत्

AP become evident स्पष्टीभूत MW —

प्रादुर्भूत MBh, Kāu, etc becoming evident

स्फुटीभावः Nyayam — व्यक्ति † MBh, Kāu,

15563

etc the being evident प्राकाश्यम् 178h,

Kāu, Sūtr evident by itself स्वप्रकाश

Up, Sāh, etc evident perception साक्षात्कार

साक्षात्कारः Vedāntas, Sarvad having

evident marks व्यक्तलक्षणम् ~~the~~ having

evident signs व्यक्तलक्षणम् ~~the~~ having

the marks of anything evident साक्षात्कार

साक्षात्कार ~~the~~ the making evident

the making evident II विस्पष्टीकरणम् L

— प्रस्फोटनम् L.

II भासक ibc Vedāntas, Sarvad —

भासक ibc Vedāntas, Sarvad.

making evident to the senses साक्षात्कार

cat, साक्षात्कारिन् Sarvad, Kap, Sch more

or most evident

स्पष्टतर MBh most evident स्पष्टतर MBh

perfectly evident प्रविस्पष्ट Kum 12.42.

to be evident । II जागृ ८ 2 जागर्ति W

— स्फुर् ८ 6 (Dhātup 28.95) स्फुरति

(m.c. also स्फुरते) WśisWp, MBh, etc.

to become evident । I स्फुरीभू, स्फुरीभवति,

Naiṣh, Sarvad — स्फुरतां गमः

। II प्रकाश्, प्रकाशते (ep also प्रकाशति)

Up, MBh, Kāv, etc — भास् ८ 1 (Dhātup

16.23) भासते, Sāh, Vedāntas, etc —

विशदय Nom विशदयते Cat.

with evident relation प्रत्यक्षबन्धु Matrs.

to make evident I स्फुटोक्त,

स्फुटोक्तोक्ति Kād, Pratāp — स्फुट caus

स्फुटयति Samkar, Sarvad, Kull —

विस्पष्टोक्त, विस्पष्टोक्तोक्ति Sāy —

प्रत्यक्षोक्त MW.

III भास् caus भासयति, भासयते Bhatt,

Cat. ~~to~~

to be made fully evident साक्षात्कर्तव्य

Mohār.

evidently II प्रत्यक्षतः ~~AV~~ — स्फुरम् Kāv.

Kathās — साक्षात् AV, etc.

II आविस् RV, VS, AV — प्रकर (ifc)

प्रकरम् Var, Kathās, Pañc — व्यक्तम्.

ewil n II दुरितम् RV, AV, Hariv,

Kāv, etc — अनेष्टम् — चापम् (ibc t m) ॥

AV, etc — अकुशलम् ॥ — अनर्थः.

III अघम् RV, AV — आन्वयः —

अपायः — अभिशस्ति ॥ RV, VS — असत्

n Ragh 1-10 — असाधु n SBh, MBh,

etc — अहितम् ॥ R, etc — उत्पथः R,

MBh, Pañcat, Pṛab — एनम् n RV, AV

— कण्वम् Comm on Un — दीर्जन्यम् Hit,

BhP — निर्ऋति + RV, etc — पापकम् MBh

— पापन् m AV, etc — मङ्गलम् Kāu

— विप्रतिसारम्, विप्रतिसारः (L) विप्रतीसारः

L — विप्लवः Mn, MBh, etc.

afraid of evil अनर्थभीरु mfn Bear

any ~~any~~ e. happening to children पौत्रायम्

AV any great e. महात्त्ययः MBh beyond

the reach of evil अत्यहम् mbn VS.

boding evil ^{II} उपद्रुत mbn VarB₂S.

II कष्ट mbn Common Pāṇ. 3.2.188

— (mastral) पाप mb (इ older than आ) mb

Var.

causing great evil दोषकर mb (इ) mb

दोषकारिन्, ~~दोषकृत्~~ ~~दोष~~ दोषकृत् mbn Var

महात्त्यय
— महात्त्यय mbn MBh causing very great

15571

e. सुमहात्यय mbn MBh connected with any

great. immediate e. महात्यायिक mbn Car

consisting in e. पापमय mb (ई) Jatak

deliverance from e. निकिल्बिषम् RV deliver-

-ed from e. विधूतपाप्मन् mbn MBh doing e.

अधिकृत् mbn AV doing much e. महापाप्मन्

mbn Bhag — पुल्लघ mbn RV 10.86.21

an e. caused by a wrong departure

अपप्रोचितम् ऽभि one day अनहन् ॥ L

one deed पापकृतम् Nal — पापकृत्या

AV, etc e.-destroyer अनर्थनाशिन्.

evil-doing २ II आगस्कारिन् mbn

(with gen) MBh 1. 4451 — आगस्कृत mbn

(with gen) MBh 1. 4449, Ragh 2. 32 —

आगस्कृत mbn (with gen) MBh 3. 13701.

evil resulting from unusual natural

phenomena देवात्ययः Var fond of e.

पापप्रिय mbn Venis foreboding evil

अनिष्टसूचक mbn.

free from evil II अदुःख mbn.

II अदुःख mbn RV 9.61.17 —

निरपाय mbn.

freed from evil प्रकृत्वः Pāṇ 6.1.

153, Kāś agreat e. महादुःखम् Sulh

knowing what is e. दोषज्ञ mbn Ragh 1.

93 a means of removing e. पापहरम् Var

meditating evil दुराद्यी mbn RV not

afflicted with e. अपापविध्य mbn VS 11.8

not freed from e. (said of the Pitris to

distinguish them from the Devas) ~~अपहृतम्~~

अनपहतपामन् mbn SB 2 a prefix implying

evil दुस् producing e. अनर्थकर mbn

recompensing evil for evil प्रतिपाप mbn

MBh, प्रतिपापिन् mbn Nalak rescuing

from evil एनोमुक् mbn MaiteS 3.15.11

springing from e. पापज mbn threatening

e. दुःशंस mbn RV, AV, etc a worse e.

कष्टतरम् attended with ^{many} ~~very~~ e. बह्वनर्थ mbn

a combination of two evils दोषद्वयम्

Piracand 1.68 having the same evils

प्रमाणार्थः mbn MBh

३५

evul adj 2I अनिष्ट — अमङ्गल Ragh

12. 43, etc — पाप तु (इ older than आ) RV,

etc — अकुशल तु (आ) — कष्ट Mn, MBh,

R, Suisr, etc, कष्टम् — कष्ट तु (आ).*

2II अङ्घ्र L — कृष्ण तु (आ) Yob

7. 82 — पापक तु (इका once अकी) ऽBh,

etc — पाप्मन् AV, AtBh — दुष्टैतरं Sis.

belonging to evil spirits आसुर ऋ (ई)

calling e. - doers अमित्रहू Samhitop 17

the chief of the e. spirits असुरः RV 2.30.

4 & 7.99.5 a class of e. spirits रौद्राः ॥

॥ रौद्रः (with गण) Haviu devoted to

e. spirits आसुर ऋ (ई) e. act विचेष्टितम्

an e. being प्रेतः ॥ ११, ११Bh, etc —

रक्षस् n RV, etc, रक्षस् m RV, AV evil

company असत्संसर्गः ~~मम~~ e-condition

पापत्वम् RV the e-consequence of human

acts कर्मदोषः.

an evil course 2 I विमर्गः MBh, R,

etc — विपथः, विपथम् L.

2 II अन्यः — आपथः Pāṇ 6.3.104

and 108, Vop 6.94, MBh 5. 4193, R 2.108

7.5.86.2.

4

evil (deed) दौरात्त्यक R e.-disposedरसास्वेन् RV, AV e. disposition दक्षः RV

4.3.13, 10.139.6.

evil - does 2 I दुष्कृत् RV, AV, MBh.

2 II अकार्यकारिन् — अकृत्यकारिन्

MBh — अधकृत् AV — आगस्वेन् m

Alamkāra — दुरेवः RV, AV — दुष्कृति,

दुष्कृतिन् MBh, R — पापकृत्त्वं m AV.

evil doing 1 II अपकर्मन् n L —

कौकृत्यम् L.

an evil enemy (?) कलिशत्रुं m Bcar

5.75 e. envy दुर्मात्सर्यम् Bhas. 3.31.

evil-eyed 2 I दुश्चक्षुस् ~~मृत्~~ T Br —

पापदृष्टिः # १४

2 II असदृश् L — सप्तार्चिस् L —

(said of an owl) क्रूरदृष्टी Kathās 62.27.

evil fate हतविधि m Bhartṛ, Śis,

etc e. fortune अलक्ष्मी e. intent व्यापादः

Buddh e. intention व्याकृति b L e. intention

e. intentioned पपाशय mbr L e. luk

arising from the influence of the stars

सहमम् .

evil minded २१ पापचेतस् ११५,

MBh — पापभाव, पापमति Nal — पापबुद्धि

Mn, MBh — पापधी Nir — दुष्टात्मन् MBh,

दुष्टान्तरात्मन्.

2 II अशुभात्मक Kām — दुर्विद्वस् RV

— दुष्कृतात्मन् BhP — पापसङ्कल्प t (भा) R

— व्यापन्नचित्त Divyān. + दुष्टभाव Āp, MBh,

evil-natured दुष्टभाव Āp, MBh, R —

दुष्प्रकृति MBh (with Buddhists) the e. one

मार्गः — an e. path अमार्गः Rājat, Kathās an

e. planet अनिष्टग्रहः — पापकः Var e.

result व्यसनम् Mn, MBh, etc the e. result

of deeds देवदोषः e. speaking अपवादः e.

speech दुर्वचम् — पिशुनवचनम्, पिशुनवाक्यम्

पिशुनवादः Hit.

an evil spirit २I असुरः RV ४.१६.१,

10, AV, etc.

2 II (with ~~Buddhists~~ Buddhists) पापियस् m

Lalit — शमनीषदः L.

an evil time दुष्कालः H Paris an e.

word अकुशलम् Mn an e. world पापलोकः

AV a fever supposed to be caused by e.

spirits अभिषङ्गज्वरः following evil e.

courses अन्यायवर्तिन्, अन्यायवृत्त ~~मत्त~~ —

भिन्नवृत्ति Mn, MBh, भिन्नवृत्त following e.

practices कुचर MBh 14.107 'off — असदाचार

असदाचारेण, असद्व्यवहार, असद्व्यवहारिन् free

from e. practices अव्यसन MBh 12.3910,

Vājñ 1.309, अव्यसनिन् Mn 7.53, Susr, etc

— अरक्षस्य MaiteS going in an e. course

विषयगामिन् having an e. and corrupt mind

अनिष्टदुष्टधी having e. consequences पापफल

Var — अवान्फल MBh having e. ways

दुर्मर्त्य the inclination to pursue e. courses

विषयावपातपरत्ना Rajat killing e. spirits

अमीवहन् RV, BhP a kind of evil being

गोषेधा AV 1.18.4 leading an e. life पापजीव

BhP not having an ~~eye~~ e. eye भघोरचक्षुस्

RV 10.85.44 of evil form दूरूप JaimUp

personified as an evil genius in the episode

of Nala कलि m possessed by an e. spirit

भूतग्रस्त — सोपसर्ग ‡ (भा) — भौत ‡ (ई)

Kathās, भौतेक ‡ (ई) Mn, MBh, etc —

भूताविष्ट Lalit relating to e. spirits भौत

‡ (ई) Kathās with Buddhists, one of the

24 minor e. qualities मर्षः दुच्छुनाय Nom

दुच्छुनायते RV (astrol) to cause e. दूषय

4 Nom दूषयति (ep. also दूषयते) Var to

do e. भघय Nom भघयति Dhātup wishing e.

अहिनेच्छु mbn wishing e. to ~~अहिनेच्छु~~

अनर्थकाम mbn (gen) Bear.

evince v^h । T. प्रकटय Nam

प्रकटयति Kāv. Pur.

। II संतन, संतनोति Bhatt.

to be evinced । II प्रकाश

man Pañc.

evinced adj । I प्रकाशक f

(इका) Sāh, MärkP.

। II बन्धन.

eviscerated adj । निरान्न

Ait Br — निरुद्ध.

'the offering of an eviscerated

animal' निरुद्ध पशु बन्धः Gaut, etc.

31/1/21

evolution । II परिणामः

Sāṃkhyak, Yogas, Pur, Susr

ज्ञान न निश्चयः Sarvad.

(in Sāṃkhya) evolution

संकरः (if f आ) Tattvas the

doctrine of e. परिणामवादः

Sarvad (with Vaishnavās) the

e. of the Supreme Being into

secondary forms. तद्वत्: the

mental evolution ^{e.} of the world

लोकपति of SBz subject to e.

परिवर्तन परिणामितम् (इ) १.

evolved, adj I II अर्थ.

(in Sāṃkhya) 'the evolved'

विकारम् Sāṃkhyak (in Sāṃkhya)

belonging to a Vikāra i.e. to an

e. principle of signification (S):

Evolvulus Alsinoides | I. विष्णुकान्ता,

विष्णुकान्ता f L.

| II - महारसा L — सुमुरवी L.

अ. रा. व.

ewe

n II આવે t AV 10.8.31, અવી —

મેળી RV, VS, Kaus — મેડી L.

II અવિકા RV 1.126.7, AV 20.129.17,

Mn, Kathās — અવિલા L — ડરા RV 8.

34.3, 10.95.3 — ઝર્ણાયુ t L — ઝર્ણવતી

RV 8.56.3 — ઇડકા (9 અજા અજાદિ Pān

4.1.4 and ઇડિકા) Bhp૨ — ઇડી — ઇરા

L, ઇડકા — કુરરી L — જાલકિની L

— मेषिका L — रुजा L — वशा (with

आवे) TS, TB₂ — वेणी L.

a single ewe going in ~~for~~ front of a

flock of sheep गड्डारिका Kp₂, Sch.

ewer I I कुम्भः (often ifc

± आ) RV, AV, etc.

II आवपनम् Maites, Bhp

वीवद्यः, ~~वि~~ विवद्यः W.

a glass ewer काचघटी W

a golden ewer हेमकुम्भा Ragh 2

36, Amar

